

Programma voor collega's in opleiding

4^e jaars (afstudeerfase)

**Voltijd traject Academische Opleidingschool Midden
Brabant**

Pedagogisch Handelen (OPH)

Vakdidactisch Ontwerpen (VDO)

Persoonlijke Professionele Ontwikkeling (PPO)

Inhoud

Voorwoord	3
Inleiding	4
1. Academische Opleidingsschool Midden Brabant	5
2. Visie	7
3. Didactisch concept	8
4. Doelen en inhoud	9
5. Werkwijze en organisatie	10
6. Afronding en beoordeling	15
7. Opdrachten	17
8. Portfolio	20
9. Literatuur en hulpmiddelen	21

Voorwoord

Beste Collega in Opleiding (CIO),

Wij heten je van harte welkom op de Academische Opleidingsschool Midden Brabant (AOS-MB).

In deze handleiding vind je het afstudeerprogramma van de AOS-MB, met bijbehorende opzet, opdrachten en praktische informatie. Dit afstudeerprogramma is voor de AOS Tilburg en de AOS Den Bosch gemaakt binnen dezelfde kaders.

De belangrijkste doelen van AOS-scholen zijn theorie en praktijk zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en docenten (in opleiding) te stimuleren tot een onderzoekende houding. De praktijk van de school waar je stage loopt kan leiden tot specifieke leervragen. Scholen zijn immers verschillend. Maak gebruik van de rijke leeromgeving die de school biedt.

Een belangrijk onderdeel van het afstudeerjaar is de stage. Als onderdeel van de stage worden binnen de AOS MB bijeenkomsten georganiseerd om je persoonlijke professionele ontwikkeling te ondersteunen (PPO). Naast de stage bestaat het afstudeerprogramma uit twee blokken; het Onderwijspedagogisch Handelen (OPH) en het Vakdidactisch Ontwerpen (VDO). OPH vormt de afronding van de APV-leerlijn en VDO is de afronding van de leerlijn vakdidactiek.

In deze beschrijving van het programma vind je de doelen, de inhoud, de werkwijze met planning en de toetsing van zowel PPO, OPH als VDO. De doelen, de inhoud en de toetsing zijn identiek aan het afstudeerprogramma op FLOT, maar de werkwijze en de planning kunnen afwijken. Hiervoor is bewust gekozen vanwege de specifieke uitgangspunten van het in de school opleiden.

Wij wensen je een fijne en leerzame afstudeerfase toe!

Het opleidingsteam van de AOS-MB.

Inleiding

De afstudeerfase bestaat uit 3 onderdelen; het professioneel handelen (stage) en PPO, OPH en VDO.

De module Onderwijspedagogisch Handelen (OPH) vormt de afronding van de APV-leerlijn in het curriculum van de bachelor lerarenopleiding. De module geeft je de kans aan te tonen dat je rekening kunt houden met de onderwijsbehoeften van leerlingen in jouw eigen onderwijspraktijk.

Vakdidactisch Ontwerpen (VDO) vormt de afronding van de leerlijn vakdidactiek in het curriculum van de lerarenopleiding. De module geeft je de kans aan te tonen dat je onderwijs kunt ontwerpen rekening houdend met de context van je school, de behoeften van je leerlingen en de doelen van je vak.

De officiële beschrijving van de doelen, inhoud, werkwijze en toetsing die horen bij de modules OPH en VDO is te vinden in de studiegids van FLOT. In het hier voorliggende document beschrijven we de zaken rond dit vak die voor jullie, studenten, van direct belang zijn binnen de context van de AOS MB. We adviseren echter om ook de tekst in de studiegids goed te lezen.

1. Academische Opleidingschool Midden Brabant

Als AOS-MB student kom je een aantal keren centraal bijeen met studenten van andere AOS-MB scholen (zie hiervoor het tijdspad in hoofdstuk 5).

Het AOS-MB– team heeft een tiental speerpunten geformuleerd. We willen als AOS-MB zo het verschil maken met de reguliere stages.

Speerpunten AOS-MB:

1. AOS-MB neemt de dagelijkse onderwijspraktijk als vertrekpunt.
2. AOS-MB wil studenten begeleiden, maar meer nog opleiden.
3. AOS-MB hanteert de omgekeerde weg: vanuit de onderwijspraktijk werken naar theoretische concepten.
4. AOS-MB experimenteert met en reflecteert op ‘elementaire onderwijsactiviteiten’.
5. AOS-MB streeft naar een doorlopende leerlijn.
6. AOS-MB kijkt naar de (vak)didactiek op FLOT en sluit aan bij het APV-programma.
7. AOS-MB bevordert een onderzoekende leerhouding van studenten.
8. AOS-MB wil ruimte bieden aan die studenten die een onderzoekende houding aannemen.
9. AOS-MB sluit direct aan bij de leeruitkomsten voor Professioneel Handelen (stage).
10. AOS-MB wordt vorm gegeven door SO’s (schoolopleiders), WPB (werkplekbegeleider) en IO’s (instituuopleider), die in de dagelijkse onderwijspraktijk werken.

Rolverdeling binnen het werkplekieren

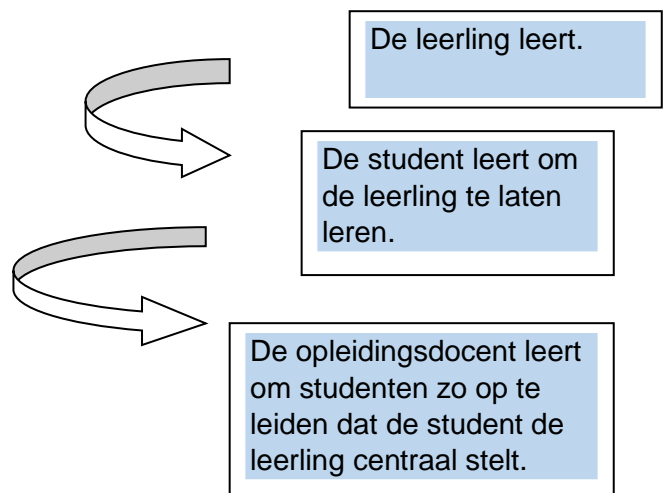

Lijst met afkortingen:

FLOT	Fontys Lerarenopleiding Tilburg	WPB	Werkplekbegeleider
SO	Schoolopleider	IO	Instituutsopleider
OP	Onderwijsgevend personeel	SLB	schoolloopbaanbegeleider
VT	voltijd	DT	Deeltijd
LIO	leraar in opleiding	SAS+	stage aanmeldsysteem
HAVO	hoger algemeen voorgezet onderwijs	CIO	collega in opleiding
OMO	ons middelbaar onderwijs	PTA	programma toetsing en afsluiting
VMBO	Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	VWO	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
OOP	Onderwijsondersteunend personeel	PPO	Persoonlijke professionele ontwikkeling
OPH	Onderwijspedagogisch Handelen	VDO	Vakdidactisch Ontwerpen

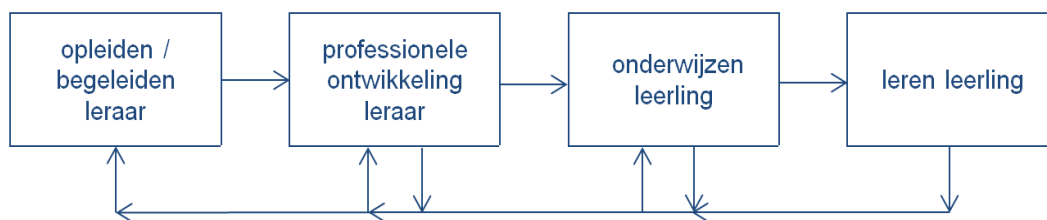
2. Visie

In de visie staat het leren van de leerling centraal. Het gaat hierbij om leren in de betekenis van kennisverwerving én vorming (Bildung). De focus bij het opleiden van de leraar ligt op het onderwijsleerproces. Immers de leeractiviteiten en de leerresultaten van de leerling (= het leren) leveren informatie op over de vraag of door de leraar (in opleiding) een effectieve uitvoering aan de les en de instructie (= het onderwijzen van de leerling) is gegeven. Hierdoor leert de leraar in opleiding, waardoor vervolgens de lerarenopleiders leren om de aankomende leraren zo goed mogelijk op te leiden in het centraal stellen van het leren van de leerling.

Met behulp van het zogenaamde cascademodel wordt deze visie nader uitgewerkt. Het onderstaande model geeft de wisselwerking weer tussen het leren van de leerling, het onderwijzen van de leerling, het leren van de leraar en het opleiden van de leraar.

Model: het leren van de leerling centraal

Figuur 1 : bron: " Beter leren door leiderschap", inaugurale rede J. Imants, januari 2010.

Dit model ondersteunt het inzicht dat voor een goede professionele ontwikkeling van de aankomende leraar een voortdurende interactie nodig is tussen praktijk en theorie. Het is belangrijk dat er een brede waaier aan opleiding en begeleiding voorhanden is op de werkplek zelf, zodat de authentieke leeromgeving optimaal kan worden benut en ingezet.

Goed opleiden en begeleiden van aankomende leraren komt derhalve het best tot stand in een samenwerkingsverband tussen de lerarenopleidingen en de scholen, met andere woorden, binnen een AOS. Voor een goede, professionele ontwikkeling is het tevens belangrijk dat het doen van onderzoek deel uitmaakt van de opleiding tot leraar. Het zelf doen van onderzoek is immers essentieel voor het evalueren en bijstellen van het eigen professionele handelen en draagt daardoor bij aan het versterken van het reflectieve vermogen. Zelf onderzoek doen vergroot de kans dat de leraar wetenschappelijke inzichten betreft bij het onderwijsleerproces en zijn 'practical wisdom' kan expliciteren.

3. Didactisch concept

Het didactisch concept voor zowel de tweede- als de eerstegraads opleiding vloeit voort uit de visie die is vastgelegd in de aanvraagdossiers en de samenwerkingsovereenkomsten waarmee alle partners hebben ingestemd. Het cascademodel wordt gehanteerd als didactisch principe (zie schema in hoofdstuk 2) van waaruit het didactisch concept 'praktijk – theorie – praktijk' is afgeleid. Hiermee kan het leren door de student 'just-in-time' plaatsvinden. De lespraktijk is steeds uitgangspunt voor het leren: de lespraktijk roept leervragen op - leervragen leiden tot verdieping en verbreding van de theorie - de verdiepte en verbrede theoretische kennis wordt weer toegepast in de lespraktijk (school-based opleiden).

Kennis uit de ene context past echter niet altijd in de andere. Daarom is met ingang van het schooljaar 2014-2015 aan de interactie tussen praktijk en theorie het begrip 'transformatie' toegevoegd. Transformatie betekent dat in een dialoog tussen praktijk en theorie zowel de praktijk als de theorie verandert (zie lectorale rede van Dr. Bob Koster 'Veranderde perspectieven' 2013).

4. Doelen en inhoud

De module-inhoud richt zich met name op de volgende aspecten zoals beschreven in de leeruitkomsten van Professioneel Handelen (stage):

- Dagelijks werk (vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch)
- Door het jaar heen werken in de context van de school
- Ontwikkeling als professional (kritisch, reflectief en onderzoekend)

Leeruitkomsten (Onderwijsdoelen) voor OPH en VDO

Leeruitkomsten Onderwijspedagogisch Handelen:

1. De student onderbouwt zijn visie op de pedagogische functie van de school waarbij hij inzoomt op de kernconcepten die beschreven staan in de generieke kennisbasis bachelor uit het tweedegraads gebied. Vanuit deze visie formuleert hij nieuwe leervragen voor zijn toekomstig onderwijspedagogisch handelen.
2. De student verantwoordt zijn onderwijspedagogisch handelen als startbekwame professional vanuit verschillende theoretische bronnen en door op systematische en navolgbare wijze de onderwijspraktijk geanalyseerd te hebben waarmee hij laat zien te beschikken over een kritisch-reflectieve en onderzoekende houding passend bij de specifieke kenmerken van de afstudeerrichting AVO of BGO.
3. De student reflecteert op zijn leerproces tot startbekwame professional op het gebied van onderwijspedagogisch handelen waarbij hij feed up, -back en -forward van anderen inzet om verbeterpunten te formuleren voor zijn (door)ontwikkeling als professional specifiek binnen de context van het AVO of BGO.

In de rubric in de studiewijzer staat omschreven aan welke criteria je opdracht van OPH dient te voldoen.

Leeruitkomsten Vakdidactisch Ontwerpen:

1. De student toont aan hoe hij een startbekwame, initiatiefrijke professional is die op systematische en onderbouwde wijze een innovatieve bijdrage levert aan (door)ontwikkeling van een vakdidactisch ontwerp, binnen de context van de ontwikkeling op de school waarvoor de student het ontwerp maakt, passend bij de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid voor zijn opleiding en zijn afstudeerrichting (AVO of BGO) .
2. De student toont aan hoe het ontwerpproces gericht op de (door)ontwikkeling van het vakdidactisch ontwerp vorm heeft gekregen middels reflectie en feedback vanuit de schoolpraktijk en peers.

In de rubric in de studiewijzer staat omschreven aan welke criteria je opdracht van VDO dient te voldoen.

5. Werkwijze en organisatie

Opbouw programma

- De vrijdag is de opleidingsdag bij FLOT. Dat geldt óók voor de studenten die de afstudeerstage uitvoeren op een opleidingsschool (AOS). Studenten van een opleidingsschool hoeven niet elke vrijdag op FLOT te zijn, maar ze moeten wel in de gelegenheid zijn om af en toe op vrijdag op FLOT te komen.
- In periode 1, week 3 is er bij FLOT een inspiratiedag voor alle vierdejaars studenten, dus ook studenten binnen de opleidingsschool.
- In week 7 van periode 1 vindt er een uitwisselingsbijeenkomst (FLOT/AOS) plaats op basis van je plan van aanpak.
- Eind periode 1 krijg je op je plan van aanpak feedback en feedforward van je begeleider, beoordelaar en WPB of SO. Per opleiding of opleidingsschool wordt gecommuniceerd wat er van je verwacht wordt.
- Je hebt gemiddeld een halve dag per week gelegenheid om op school, naast de andere stage-activiteiten, te werken aan OPH en VDO. Daarnaast zal je middels zelfstudie de nodige tijd aan je afstudeerproducten moeten besteden.
- OPH en VDO worden afgesloten aan het einde van periode 3. De procedure rond de beoordeling en afsluiting wordt per cluster (AOS wordt beschouwd als cluster) georganiseerd.
- Je wordt in de eerste plaats begeleid door een procesbegeleider voor OPH én VDO gezamenlijk. Daarnaast is voor OPH en VDO in beperkte mate een adviseur beschikbaar voor specifieke inhoudelijke vragen.

Tijdpad en planning

Onderwijs week	Bijeenkomst	Locatie	Inhoud
P1.2	6-9-2018	AOS	PLG 1 Doel: <ul style="list-style-type: none">• kennismaking met de AOS 4e jaars groep en betrokkenen• benoemen werkwijze van de werkbijeenkomsten• expliciteren van de rollen binnen het begeleidingsteam (functie en taken) Actie studenten n.a.v. de bijeenkomst: <ul style="list-style-type: none">• Werkplan maken met daarin verwerking OPH, VDO en PPO, meenemen volgende PLG• Onderzoeksagenda opvragen en meenemen volgende PLG• Jaaragenda van de school meenemen voor volgende PLG
P1.3	13-9-2018	AOS	PPO 1 <ul style="list-style-type: none">• Intervisie
	14-9-2018	FLOT	Inspiratiecolleges op FLOT

P1.4	20-9-2018	AOS	<p>PLG 2</p> <p>Doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Werkplan verder uitgewerkt met daarin de OPH en VDO zichtbaar en PPO in leeractiviteiten • OPH benoemen van een situatie waaruit de noodzaak voor de vraag blijkt + benoemen beweegreden/visie (wat wil je verder ontwikkelen) • VDO benoemen van een situatie waaruit de noodzaak voor de vraag blijkt + benoemen beweegreden/visie (wat moet het oplossen) • Ground rules bepalen in de PLG <p>Actie studenten n.a.v. de bijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Maken plan van aanpak en meenemen • Feedback van WPB op plan van aanpak meenemen voor volgende bijeenkomst • Literatuur passend bij het onderwerp
P1.5	27-9-2018	AOS	<p>PPO 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mentoraat -> Oudergesprekken
P1.6	4-10-2018	Eigen school	Intervisie in de school
P1.7	11-10-2018	AOS	<p>PLG 3</p> <p>Doel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studenten kunnen expliciteren vanuit welke visie ze willen handelen (OPH) • Studenten kunnen expliciteren waarop ze een ontwerp/interventie willen plegen (VDO) • Plannen van aanpak bespreken met critical friends (aandacht voor opdracht 2) • Plannen van aanpak bijstellen a.d.h.v. verworven feedback • Literatuurbespreking <p>Acties studenten n.a.v. de bijeenkomst: Werkplan en plan van aanpak maken</p>
P1.8	25-10-2018		PLG 4
P1.9	1-11-2018		Tentamenweek
P1.10	8-11-2018		Feedbackmoment plan van aanpak
P2.1	15-11-2018	AOS	PLG 5
P2.2	22-11-2018	AOS	<p>PPO3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keuze uit thema's
P2.3	29-11-2018	AOS	PLG 6
P2.4	06-12-2018	Eigen school	Intervisie in de school
P2.5	13-12-2018	AOS	<p>PLG 7</p> <p>Acties studenten n.a.v. de bijeenkomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Producten (voor zover deze zijn) • Voorstel planning

P2.6	20-12-2018	Eigen school	Kerstactiviteit op school
P2.7	10-01-2019	AOS	PLG 8 <ul style="list-style-type: none"> • Verwerven van feedback op de tussentijdse producten • Acties benoemen voor periode 3
P2.8	17-1-2019	Eigen school	Intervisie in de school
P2.9	24-1-2019		Tentamenweek
P2.10	31-1-2019		Herkansingsweek
P3.1	7-2-2019	AOS	PPO 4 <ul style="list-style-type: none"> • voorbereiding op sollicitaties PPO5
P3.2	14-2-2019	AOS	PLG 9
P3.3	21-2-2019	AOS	PLG 10
P3.4	28-2-2019	AOS	PPO 5 <ul style="list-style-type: none"> • sollicitaties
P3.5	14-3-2019	AOS	PLG 11
P3.6	21-3-2019	Eigen school	Intervisie in de school
P3.7	28-3-2019	AOS	PLG 12 <ul style="list-style-type: none"> • voorbereiding presentaties • afsluiting
P3.8	4-4-2019		PLG 13
P3.9	11-4-2019		Presentaties
P3.10	18-4-2019		Presentaties
P4.1	25-4-2019		PLG (reparatie)
P4.2	9-5-2019		PLG (reparatie)
P4.4	23-5-2019		Stagemarkt
P4.5	30-5-2019		Hemelvaart
P4.6	6-6-2019		Intervisie eigen school
P4.7	13-6-2019		
P4.8	20-6-2019		
P4.9	27-6-2019		
4.10	4-7-2019		Einde afstudeerstage

Werkwijze werkbijeenkomsten

De werkbijeenkomsten worden ingevuld als bijeenkomsten van een professionele leergemeenschap (PLG).

Een professionele leergemeenschap kan gezien worden als een gemeenschap waarin reflectie en het verbeteren van het eigen handelen en/of het onderwijs centraal staat en die leraren helpt om uit de hectiek van het onderwijs te stappen en met enige afstand naar de eigen onderwijspraktijk te kijken.

Begeleiding en beoordeling

De begeleiding en beoordeling van OPH en VDO is in handen van:

Procesbegeleider:

Elke student wordt bij de modules OPH en VDO ondersteund door een procesbegeleider. Deze procesbegeleider is de dagelijkse begeleider met als voornaamste taak de student te ondersteunen bij het doorlopen van het proces om de gevraagde beroepsproducten te ontwikkelen. Hierbij is te denken aan het stellen van kritische vragen, hardop meedenken en mogelijkheden voor het verkrijgen van verdere informatie te verkennen bijvoorbeeld bij de adviseur. Samen met de beoordelaar vormt de procesbegeleider het beoordelingskoppel die beide beroepsproducten in consensus beoordeelt.

Beoordelaar:

Deze beoordelaar geeft feedback en feedforward op je plan van aanpak en beoordeelt je eindproduct volgens de rubric. Samen met de procesbegeleider vormt de beoordelaar het beoordelingskoppel dat beide beroepsproducten in consensus beoordeelt.

Adviseur:

Elke student kan inhoudelijk advies vragen aan adviseurs. Dit kunnen adviseurs zijn vanuit de opleiding, vanuit het cluster, maar ook vanuit je school (denk aan WPB). Vanuit je opleiding wordt gecommuniceerd op welke manier de adviseurs worden ingezet en wie dit zijn. Dit kan zowel individueel advies zijn maar ook inhoudelijke colleges op opleidings-/clusterniveau.

Het is belangrijk dat je deelneemt aan het begeleidingsproces en feedback van de begeleiders verwerkt. Als je dit achterwege laat komt je werk niet in aanmerking voor beoordeling.

Je dient tijdens dit proces zichtbaar gebruik te maken van een critical friend.

Rol van een critical friend: Zoals de naam al aangeeft is een critical friend een kritische sparringpartner. De kritische vragen van de critical friend dienen je in staat te stellen na te denken over instrumentele, morele, pedagogische en/of ethische aspecten van je onderzoek. De volgende gespreksactiviteiten (Ponte, 2002a) zijn daarvoor geschikt: gezamenlijk verkennen van een probleem, elkaar concrete voorbeelden geven, elkaar voorzien van tips en adviezen, elkaar bemoedigend toespreken en onderling uitwisselen van ervaringen en ideeën. Dit leidt tot het continu bijstellen van je eigen proces.

Je levert een product aan dat inzicht geeft in het leren dat heeft plaatsgevonden. Hierbij dien je de volgende zaken inzichtelijk en navolgbaar te maken:

- Nieuw vergaarde inzichten in het eigen handelen en het effect daarvan op het leren van jouw leerlingen/studenten

- Onderbouwing van het eigen handelen (oud en nieuw) in relatie tot het leren van jouw leerlingen/studenten
- De rol en vorm van voortgezette professionalisering als onderdeel van het eigen toekomstig handelen.

Professionele aanwezigheid als onderdeel van een professionele houding

Tijdens de bijeenkomsten staat 'leren van en met elkaar' centraal. Actieve en professionele participatie aan de bijeenkomsten is een **voorwaarde** om de **toetsing** te kunnen afronden.

Daaronder wordt verstaan:

- aanwezig zijn;
- gemaakte afspraken nakomen;
- een actieve houding aannemen en initiatief tonen;
- je aan de regels en gedragscodes houden die aan de orde zijn.

Als een student vanwege bijzondere omstandigheden (ter beoordeling van de docent) een bijeenkomst afwezig is, dan is de student verplicht de inhoud van de bijeenkomst zelfstandig 'in te halen'.

Bij meer dan twee absenties tijdens een periode kan de module niet afgesloten worden en zal de student het daarop volgende studiejaar opnieuw moeten deelnemen aan de module.

6. Afronding en beoordeling

Onderwijs Pedagogisch Handelen

De eindbeoordeling van OPH vindt, net als die van VDO, plaats aan het eind van periode 3 aan de hand van een beoordelingsrubric (zie studiewijzer OPH). De procesbegeleider treedt op als beoordelaar, samen met een tweede beoordelaar. De beoordeling vindt plaats in consensus.

OPH wordt in de eerste plaats beoordeeld aan de hand van het product dat je hebt gemaakt. Daarnaast vindt een eindgesprek plaats en een presentatie aan de studenten binnen de opleidingsschool en de begeleiders. Mogelijk kunnen ook andere belangstellenden hier in overleg bij betrokken worden.

Het eindproduct van de module OPH laat zien:

- hoe je het onderwijspedagogische vraagstuk dat je hebt geformuleerd, hebt aangepakt (het 'proces') en
- wat het resultaat daarvan is, dat wil zeggen wat het antwoord op je leervraag is.

Het eindproduct wordt beoordeeld volgens de beoordelingsrubric (zie studiewijzer OPH). Het is dan ook van belang dat je de beoordelingsrubric zorgvuldig leest en dat je deze gebruikt om te controleren in hoeverre je eindproduct aan de criteria van de rubric voldoet.

Wat de vorm van het eindproduct betreft heb je veel vrijheid, zolang het product maar aan de hand van de rubric beoordeeld kan worden. Voorbeelden van mogelijke eindproducten zijn:

- een blog waarin je regelmatig en op een persoonlijke manier de voortgang en resultaten van je werk beschrijft;
- een vlog waarin je regelmatig en op een persoonlijke manier de voortgang en resultaten van je werk laat zien;
- een 'casestudy' waarin je de ontwikkeling van een of enkele leerlingen in detail beschrijft;
- een handelingsplan waarin je beschrijft hoe er ten aanzien van het vraagstuk gehandeld kan worden. Ook hierbij hoort een beschrijving van het proces: hoe ben je tot dit handelingsplan gekomen?
- meer 'creatieve' en persoonlijke producten zoals een dagboek of een documentaire.

Je kunt óók denken aan een meer traditioneel schriftelijk 'onderzoeksrapport'. Omdat de manier van werken bij OPH in de meeste gevallen niet zo goed past bij de klassieke methode van onderzoek, zal de vorm van zo'n traditioneel onderzoeksrapport meestal niet voor de hand liggen.

Vakdidactisch Ontwerpen

De eindbeoordeling van VDO (en OPH) vindt plaats aan het eind van periode 3 aan de hand van de beoordelingsrubric die je vindt in de studiewijzers van OPH en VDO. De procesbegeleider treedt op als beoordelaar, samen met een tweede beoordelaar. De beoordeling vindt plaats in consensus.

Gedurende drie periodes werk je aan de volgende onderdelen. Deze onderdelen vormen tevens je eindproducten:

- (Her)ontwerp: Je formuleert een vakdidactische uitdaging. Daarbij ontwerp je onderwijs. Het zou kunnen dat je een lessenreeks hebt liggen die aansluit bij de vakdidactische uitdaging. Als dat zo is dan ga je deze lessenreeks verbeteren, uitvoeren, de effectiviteit ervan meten en daarop reflecteren. Een andere mogelijkheid is dat je vanuit niets opnieuw begint en vanuit een vakdidactische uitdaging een vakdidactisch ontwerp maakt, uitvoert, de effectiviteit ervan meet en daarop reflecteert. Je ontwerpt zowel een leerling- als een docentenversie zodat je materiaal overdraagbaar is.
- Artikel: je schrijft een artikel dat geplaatst kan worden in een vakblad passend bij jouw vak. Het artikel heeft als doel vakcollega's te informeren. In het artikel verantwoord je je ontwerpproces. Je gaat hierbij in op je ontwerp- en procesvragen, de wijze van gegevensverzameling en je visie op goed lesmateriaal en je vak. Richtlijn voor het artikel is 2000 woorden.
- Poster: door middel van een poster informeer je studiegenoten en andere toehoorders over je persoonlijke ontwikkeling en onderzoekende houding n.a.v. je doorlopen proces. Ook geef je inzicht in je vakdidactische uitdaging, het ontwerpproces, je visieontwikkeling en vakdidactische onderbouwing. Tijdens en na afloop van je posterpresentatie dien je in staat te zijn om vragen van toehoorders te beantwoorden en in discussie te gaan over je ontwerp.

7. Opdrachten

Opdracht OPH

De opdracht is het beschrijven van een onderwijspedagogisch vraagstuk dat past bij de door jou gekozen afstudeerrichting (AVO of BGO). Dit doe je door een leervraag (met één of meer deelvragen) over dit vraagstuk te formuleren. Vervolgens ga je aan het werk om een antwoord op je vragen te vinden.

We verwachten dat je in deze module laat zien dat je een onderzoekende en kritische houding hebt. Dat demonstreer je onder meer door nieuwsgierig te zijn, literatuur te raadplegen en leerlingen en collega's te observeren en/of te bevragen en door onderscheid te maken tussen feiten en meningen en door informatie op waarde te beoordelen. We vragen ook dat je blijkt geeft van het vermogen om te reflecteren waar dat zinvol is, bijvoorbeeld door kritisch te kijken naar de effecten van je eigen handelen.

In de beantwoording van je leervragen geef je er blijk van oog te hebben gehad voor een aantal perspectieven:

- Je eigen normen en waarden en je eigen identiteit als docent: 'Waarom is dit vraagstuk voor mij als docent belangrijk?'
- Je eigen handelen: 'Hoe kan ik ten aanzien van dit vraagstuk beter gaan handelen? Wat gebeurt er als ik dat probeer?'
- De leerling en de klas: 'Wat betekent dit vraagstuk voor een individuele leerling of voor de klas als geheel?'
- De school en eventueel de maatschappij: 'Welke rol speelt de begeleidingsstructuur van de school bij dit vraagstuk? Wat is de visie van de school op dit vraagstuk? Wat is het maatschappelijk belang ervan?'
- De literatuur die vanuit de onderwijspraktijk en/of de wetenschap over het vraagstuk is geschreven: 'Wat is er al over dit vraagstuk bekend? Wat hebben anderen hierover bedacht en geschreven?'

Je hebt veel vrijheid om een onderwijspedagogisch vraagstuk te kiezen. Het kan bijvoorbeeld gaan om:

- het aanpakken van een pedagogisch probleem dat zich voordoet in de klas of bij een leerling (bijvoorbeeld: autisme, faalangst);
- het verder ontwikkelen van een eigen competentie (zoals begeleiding van leerlingen);
- het onderzoeken van een aspect van je eigen identiteit als docent (bijvoorbeeld wat het betekent om leerlingen een stem te geven in de ontwikkeling van je onderwijs).

Natuurlijk kun je ook aansluiting zoeken bij de vakdidactische lessenserie uit de module VDO door één of meer pedagogische aspecten van deze lessenserie verder uit te diepen (bijvoorbeeld het aspect motivatie, LOB of 'aandacht voor elke leerling').

Het eindproduct OPH:

Het eindproduct van de module OPH laat zien:

- hoe je het onderwijspedagogische vraagstuk dat je hebt geformuleerd, hebt aangepakt (het 'proces') en
- wat het resultaat daarvan is, dat wil zeggen wat het antwoord op je leervraag is.

Het eindproduct wordt beoordeeld volgens de beoordelingsrubric in de studiewijzer. Het is dan ook van belang dat je de beoordelingsrubric zorgvuldig leest en dat je deze gebruikt om te controleren in hoeverre je eindproduct aan de criteria van de rubric voldoet.

Wat de vorm van het eindproduct betreft heb je veel vrijheid, zolang het product maar aan de hand van de rubric beoordeeld kan worden. Voorbeelden van mogelijke eindproducten zijn:

- een blog waarin je regelmatig en op een persoonlijke manier de voortgang en resultaten van je werk beschrijft;
- een vlog waarin je regelmatig en op een persoonlijke manier de voortgang en resultaten van je werk laat zien;
- een 'casestudy' waarin je de ontwikkeling van een of enkele leerlingen in detail beschrijft;
- een handelingsplan waarin je beschrijft hoe er ten aanzien van het vraagstuk gehandeld kan worden. Ook hierbij hoort een beschrijving van het proces: hoe ben je tot dit handelingsplan gekomen?
- meer 'creatieve' en persoonlijke producten zoals een dagboek of een documentaire.

Je kunt óók denken aan een meer traditioneel schriftelijk 'onderzoeksrapport'. Omdat de manier van werken bij OPH in de meeste gevallen niet zo goed past bij de klassieke methode van onderzoek, zal de vorm van zo'n traditioneel onderzoeksrapport meestal niet voor de hand liggen.

Opdracht VDO

De opdracht is het ontwerpen van onderwijs of van een leeromgeving vanuit een vakdidactisch perspectief. Dit doe je door een vakdidactische uitdaging te formuleren en deze vervolgens uit te werken aan de hand van ontwerpeisen en eventueel een voorlopig ontwerp (prototype). Uiteindelijk kom je tot een door jou onderbouwd (her)ontwerp dat eventueel door collega's gebruikt kan worden.

Het eindproduct VDO:

Het eindproduct van de module VDO laat zien hoe je de vakdidactische kwestie hebt aangepakt (het ontwerpproces) en wat het resultaat daarvan is (het 'ontwerp' en de onderbouwing daarvan). Het eindproduct wordt beoordeeld volgens de beoordelingsrubric. Het is daarom van groot belang dat je de beoordelingsrubric zorgvuldig leest en dat je deze ook gebruikt om zelf te controleren in hoeverre je eindproduct aan de criteria van de rubric voldoet. Het ontwerpproces en de onderbouwing beschrijf je in de vorm van een artikel.

Opdrachten bijeenkomsten

Opdracht 1

Doel is dat de student zich bewust is van het betrekken van anderen in zijn leren. Om dit te doen is het belangrijk dat de student expliciet de WPB betreft.

Student maakt een logboek en een werkplan.

Student dient inzichtelijk te maken wat de geplande acties zijn middels het werkplan. Hierbij dient de student expliciet te maken wie hij daarbij betreft en zo concreet mogelijk wat de gewenste uitkomsten zijn. Dit zal de student laten tekenen door betrokkenen (WPB en SO en/of andere experts).

Vervolgens zal de student zijn werkplan verder specificeren door zijn ontwikkelingen, acties, inzichten (waaronder bijvoorbeeld gesprekken met experts en critical friends) bij te houden middels een logboek.

Voor de gekozen onderwerpen VDO en OPH dienen de studenten expliciet te kunnen maken vanuit welke situatie het onderwerp gekozen is en hoe deze zich verhoudt tot de visie van de student op onderwijs en leren.

In dit logboek dient een student het volgende te verwerken:

- Concrete acties, inclusief overlegmomenten met experts en critical friends
- Opgedane inzichten en invloed hiervan op de vervolgacties.

Opdracht 2

Student werkt uit met wie ze, wanneer en waarvoor samenwerken binnen hun werkplan.

Tijdens de PLG bijeenkomst heeft de student dit expliciet gemaakt in zijn werkplan en wisselt dit tijdens de bijeenkomst uit met medestudenten. Studenten denken tijdens de bijeenkomst mee met de ander, om de samenwerking verder uit te bouwen binnen het werkplan en hun eigen school en de onderwijsomgeving.

8. Portfolio

Naast de opdrachten voor OPH en VDO gaan jullie een portfolio maken van de ontwikkeling die je doormaakt in de afstudeerfase. Natuurlijk kun je veel informatie vinden over wat een portfolio is, hoe je dat kunt maken en waartoe het dient. Kijk hiervoor ook op de stageportal van FLOT.

Hieronder zijn de **AOS-MB richtlijnen** beschreven.

- Je portfolio is een document dat zowel digitaal als hardcopy aangeleverd kan worden. Indien niet digitaal, is je portfolio ingebonden in een mapje of anderszins.
- Je portfolio heeft een voorpagina met daarop persoons –en studiegegevens, gegevens stageschool en namen van de betrokken begeleiders.
- Je portfolio begint met een inhoudsopgave met pagina-aanduiding. Daarna is er plaats voor het voorwoord. Je nummert de pagina's.
- Het portfolio bevat een beeld van je stageschool, het werkplan, reflecties, sterkte- zwakte-analyse en je tussen- en eindevaluatie.
- Bekijk de ontvankelijkheidscriteria waaraan je portfolio moet voldoen, voordat je het inlevert. Deze kun je vinden op elk beoordelingsformulier en dus ook op de stageportal van FLOT.
- De leeruitkomsten van het Professioneel Handelen van de Afstudeerfase zijn de leidraad voor je portfolio. Je bespreekt en beschrijft deze leeruitkomsten aan de hand van de volgende onderwerpen en vragen:
 1. Leeruitkomst (Wat is het belang van deze leeruitkomst voor jou als docent? Wat betekent deze leeruitkomst voor jou?)
 2. Beginsituatie (Waar sta je nu?)
 3. Gewenste situatie (Waar wil je uitkomen?)
 4. Leervragen (Welke leervragen heb je?)
 5. Activiteiten (Hoe ga je hier concreet aan werken?)
 6. Aantoonbaar resultaat (Welke bewijzen ga je verzamelen?)
- Daarna nodig je jouw WPB uit om op basis van zijn / haar ervaringen een kort stukje te schrijven over jou, je sterke- en minder sterke kanten en je ambities (max. 1 A4).
- Sluit je portfolio af met een blik op de toekomst.

9. Literatuur en leermiddelen

De literatuur zal door de student zelf worden verzameld, bestudeerd en verwerkt. De student neemt een literatuurlijst op in de eindopdrachten en het portfolio.

Tot slot:

In de studiewijzer van FLOT vind je de beoordelingsrubrics en aanwijzingen voor het aanleveren van je eindproducten. Lees deze zorgvuldig.